

Muistot lapsuuden peilinä

© 2022 Museo Leikki, Espoo

Toimitus: Laura Kokki ja Anna Salonen
Taitto ja ulkoasu: Johannes Nieminen

ISBN 978-952-94-6538-5 (pehmeäkantinen)
ISBN 978-952-94-6539-2 (PDF)

*Muistot koskettavat
meitä, ja ne herättävät
lelut ja leikit henkiin!*

MUSEO

Esipuhe

Museo Leikin päänäyttely Leikin laboratorio rakentuu näyttelysosioista, jotka pohjautuvat lapsuuden avainilmiöihin ja tarinoihin. Osioiden suunnittelussa on hyödynnetty asiakkailtamme kerättyjä lapsuuteen, leluihin ja leikkeihin liittyviä muistoja. Ajattelemme, että oikeat muistot elävöittävät historiaa sekä mahdollistavat samaistumisen kokemuksia. Konkreettiset lapsuusmuistot kannustavat meitä myötäelämiseen ja auttavat ymmärtämään lapsen maailmaa eri aikoina. Muistot sijoittavat lelut ja leikit siihen ajalliseen kontekstiin ja vievät kävijän siihen aikaan, jolloin leluilla on leikitty.

Toivomme, että tämän vihkon muistojen avulla lukija pääsee sukeltamaan konkreettisemmin näyttelyssä käsiteltyihin lapsuuden avainilmiöihin ja samalla myös muistelemaan omia lapsuuden kokemuksiaan.

Laura Kokki (FM, museonjohtaja) &
Anna Salonen (FT, hanketuottaja)

Lelukaupan hylllyltä

*Museo Leikin Wanhana ajan lelupuodin
inspiraationa on vuosina 1890 – 1910
Helsingissä toiminut lelukauppa Hanna Herlins
leksakshandel. Lelupuodin kokoelma on myös
samalta aikakaudelta. Lelukaupat olivat
tuohon aikaan varsin harvinaisia paratiiseja,
joissa maaseudun lapset pääsivät harvoin
käymään. Kaupunkilaislapsistakin vain harvalla
oli ostoleluja. Nykyään lapsilla on leluja
enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Silti leluista
edelleen unelmoidaan ja muistot kertovat niistä
onnellisista hetkistä, jolloin lelukaupassa ihailut
lelut pääsevät uuteen kotiinsa.*

Haaveena oli kirjakaupan ikkunassa oleva nukke, jolla oli tuttipullo kädessä ja nukke pissasi myös. Kirjakaupan täti oli pannut merkille, että eräs Irma käy usein näyteikkunan takana katsomassa nukkea. Hän oli vihjannut äidilleni nukesta. Kun jouluaatto tuli, mikä yllätys odottikaan tyttöä. PISSAAVA NUKKE! Sinä yönä ei eräälle tytölle tullut uni silmään heti! (Nainen s. 1942)

Suostuin luopumaan tutista kypsässä neljän vuoden iässä ja äiti oli luvannut siitä hyvästä minulle palkinnoksi Monchichin, jollainen kaikilla hoitokavereillanikin oli. Lähdimme yhdessä Helsingin keskustan Stockalle ostamaan apinaa, mutta äiti tuli toisiin aatoksiin lelun hinnan nähtyään. Muistan vieläkin, kuinka hän suostutteli minut valitsemaan nukken Monchichin sijaan ja kuinka kävelimme alas Stockan kierreportaita ja yritin nieleskellä kyyneleitä. Äiti huomasi tämän, käännyimme takaisin ja vaihdoimme nukken Monchichiin. Seuraavana päivänä oli ihanaa mennä hoitoon uusi apina kainalossa. Juuri sellainen, kuin sen pitikin olla. (Nainen s. 1980)

Leena-nuken oston muistan hyvin- sain valita sen lelukaupasta ja sillä oli niin kauniit ruskeat silmät. (Nainen s. 1969)

Muistan aika hyvin, kun kävin ostamassa itselleni ja siskolleni merenneitoponiit vaaleanpunaisessa talossa sijainneesta lelukaupasta Oulun keskustassa. Asuimme tosi lähellä kauppaa ja menin sinne yksin! Olin n. 6-7-vuotias. Olin tosi tohkeissani, kun pääsin itse ostamaan, ehkä jopa ”omalla rahalla” haaveilemani lelun. Sitä lelukauppaa ei tietysti enää ole, mutta se on jäänyt erityisen hyvin mieleen. Kauppa oli pieni, mutta pullollaan erilaisia leluja. Aikuisen näkökulmasta pitäisin sitä varmaan liian täyteen ahdattuna, mutta lapsena se tuntui minusta taivaalliselta paikalta. (Nainen s. 1980)

Mutta ERITTÄIN tärkeitä minulle ja sisarelleni olivat paperinuket. Niillä me jaksoimme leikkiä tunnista ja päivästä toiseen. Nuket kuuluivat (nilkat ja ranteet menivät ensimmäisenä poikki). Niitä paikkailtiin. Kampin Lasipalatsin paperikauppa oli varsinainen paratiisi. Siellä oli niistä hyvä tarjonta, - joten sinne suuntasimme uutuuksista haaveilemaan! (Nainen s. 1949)

Lempi lapsuudenleluni oli/on kuitenkin Annika nukke, jonka sain 6 vuotislahjaksi. Kävin itse valitsemassa lelukaupasta ja se on vauvan kokoinen. Annika sai myös kehdon (taisin saada sen seuraavana jouluna joululahjaksi). (Nainen s. 1968)

Paras lelu oli nukenrattaat, jotka sain 6 vuotiaana hammaslääkärikäynnistä palkaksi, sain itse valita ne ja kannoin paketin niin ylpeänä kotiin Anttilasta. (Nainen s. 1991)

Sain isopää-Cindyn. Se on se barbi-kopio jolla on isompi pää. Siitä isopää Cindystä kyllä jäi trauma. Olisin niin halunnut sen barbin, kaikilla kavereilla oli barbit paitsi minulla. Lohdutukseksi äiti osti viereisestä ruokakaupasta halpisbarbikopion jolla oli lyhyt kihara tukka. Meidän ruokakaupassa oli sellainen lelupylväs missä oli erilaisia lasten leluja myytävänä. [...] Suuri haave oli saada iso tyttönukke. Niitä myytiin Sokoksessa. Siellä oli aivan mahtava leluosasto ja nämä nuket istuivat siellä ylhäällä hyllyillä. (Nainen s. 1965)

Saimme veljen kanssa valita lelukaupasta lelut hiustenleikkauksen jälkeen ja siinä meni kauan aikaa, kun tuijotti leluvalikoimaa ja yritti tehdä parhaan mahdollisen valinnan. Muistaakseni sillä kertaa päädyin My Little Ponyyn. (Nainen s. 1984)

Haaveissani oli kauan Tampereella Otran tavaratalon toisessa kerroksessa ollut polkuauto, jonka olisin halunnut aina, kun siellä kävimme. En sitä kuitenkaan saanut. (Mies. 1941)

Arkisia kotileikkejä ja juhlahumuja lahjoineen

Museon nukkekodin huoneessa leivotaan kakkuja, leikitään kotileikkejä ja vietetään juhlia. Näyttelyosio kuvastaa kodin merkityksiä lapsuudessa, mutta myös arjen yläpuolella olevia tuokioita, pieniä juhlahetkiä ja sitä iloa mikä syntyy, kun lahjapaketista paljastuu kauan toivottu lelu. Muistot kuvaavat lahjatoiveita, jännitystä ja ikimuistoisia lahjansaantihetkiä sekä sitä, miten jostain lahjalelusta tulee saajalleen erityisen rakas.

Olin aina utelias, mitä saa joululahjaksi. Kävin katsomassa ne ja laitoin paketit nätisti kiinni. Löysin kaapista kaunoluistimet ja kerroin siitä pikkusiskolle. Aloimme kinastelemaan ja tappelemaan, kumpi saa ensin luistella niillä ensin. Tuli jouluaatto ja toi molemmille valkoiset kaunoluistelut. Pikkusisko nukkui luistimet jalassa seuraavan yön. Sulassa sovussa lähdettiin luistelemaan. (Nainen s. 1939)

Sain lopulta (8 v.) joululahjaksi nukken, joka ”pissasi”.
Se nukke oli unelmieni täyttymys. (Nainen s. 1942)

Siskollani s.-51, oli ehdoton lempilelu. Iso poikanukke. Muistan hänen kirjeensä pukille, kun nukke oli jo hyvin huonossa kunnossa. Se oli tällainen: ”Kiltti joulupukki. Tuo Paulille uusi pää, uudet kädet, uusi vatta, uusi selkä, uudet jalat, mutta älä tuo uutta nukkea.” No, Pauli palasi uudistettuna. Poikanuken päätä ei enää kaupasta löytynyt, joten sillä oli tytön pää. Sitä yritettiin kutsua Paulaksi, mutta enää se ei ollut yhtä rakas. (Nainen s. 1947)

Minulla oli, luulisin, että Martta-nukke, ehkä Sisko. Joka joulua ennen se katosi ja tuli pukinpussista esiin uusissa vaatteissa. Se olikin ainoa oikea lelu. (Nainen s. 1945)

Sain ensimmäisen virtuaalilemmikin ala-asteikäisenä joululahjaksi. Olimme viettämässä joulua asuntoautoreissulla ja illalla avattiin lahjat. Loppuilta kului ”uuden lemmikin” kanssa ja muistan menettäneeni hermoni siihen joskus yöllä, kun se vaan piti ääntä ja vaati ruokaa koko ajan! Hautasin sen patjan alle sängyn jalkopäätyyn. Muistaakseni nämä kiellettiin meillä koulussa jossain vaiheessa, aiheuttivat varmaan liikaa häiriötä tunneilla. (Nainen s. 1988)

Muistan kuinka sain iihan Dance Magic-Barbien joululahjaksi ja siitä tuli todella rakas. Edelleen tallella, mutta melko rähjäntyneenä. (Nainen s. 1982)

Oli joulu ja toivoin sydämeni pohjasta ”ponitaloa” (My little ponien Lullaby nursery). Olin ympyröinyt sen lelukatalogista, mutta kun aattoilta tuli, ei isoa pakettia näkynyt missään. Olin aivan murtunut. Äiti käski menemään laittamaan pyjaman päälle ja sitten hampipesulle, jonka jälkeen äiti ja isä ohjasi minut omaan huoneeseeni. Ja mikäs siellä keskellä lattiaa komeili; Ponitalo! Just se oikea :) Näin jälkikäteen olen miettinyt, että ehkä vanhempani eivät olleet ehtineet paketoida sitä, tai iso pakkaus olisi vienyt liikaa lahjapaperia (äiti oli säästeliäs). Hyvä yllätys se kuitenkin oli ja jäi ikuisiksi ajoiksi mieleen. (Nainen s. 1980)

Hyvin harvinainen lahja minulle oli isäni syntymäpäiväksi ostama kirja: Lennetään Pariisiin! Se oli isojen tyttöjen kirja, joka teki minuun SUUREN vaikutuksen. On jotenkin hämmästyttävää, että tuollainen nuorisokirja (ei siis mikään klassikko) tekee niin suuren vaikutuksen ja osaltaan on johdattamassa lukijansa kirjallisuuden loputtoman runsaaseen, rikkaaseen maailmaan!
(Nainen s. 1949)

Perusleluja oli, ei mitenkään paljon, mutta riittävästi. Lama-aikana meillä ainakin suuri osa leluista ja vaatteista ostettiin kirpputoreilta ja niitä kierrätettiin sukulaisten kesken. Synttärei- ja joululahjaksi sukulaisilta sai usein sitten vähän uudempia leluja, esim. johonkin uusimpaan Disney-elokuvaan liittyen. [...] Sain 1-vuotislahjaksi My Little Pony -talon ja jostain kertyi vuosien saatossa myös poneja (luulen, että osa ainakin oli kirppikseltä), näillä leikittiin paljon. (Nainen s. 1988)

Meillä oli ystäväperhe USA:ssa. Ne lähettivät usein meille lahjapaketteja, joissa aina oli todella hienoja ja erikoisia leluja, esim. kauniita paperinukkeja, joilla oli paljon vaatteita ja telineet jonka avulla ne pysyivät pystyssä. Eräänä jouluna tuli kaunis posetiivi, joka soitti Kulkuset kulkuset-sävelmää. Nämä lelut olivat niin mieluisat, että pidin niistä hyvää huolta ja ne ovat minulla vieläkin. Omat lapseni ja jopa lapsenlapseni ovat leikkineet niillä. (Nainen s. 1945)

Taikametsässä

Metsä ja siihen liittyvät tarinat ovat innoittaneet suomalaisia lapsia jo vuosisatojen ajan. Ennen metsää pidettiin Suomessa pyhänä paikkana, jossa asustivat erilaiset taruolennot. Nykylasten metsäleikeissä näkyy fantasiakirjallisuuden vaikutus. Museon taikametsässä seikkailevat sulassa sovussa menneisyys, nykyaika, tulevaisuus ja monet erilaiset mielikuvitusmaailmat peikoista Harry Potteriin. Vihon muistot kertovat metsän siimeksessä tapahtuvista mielikuvitus- ja fantasialeikeistä.

Lähellä kotia oli pieni metsä, jota kutsuimme Pikkumetsäksi. Meillä oli siellä salaisia aarrekätköjä ja leikimme mm. Kuningas Artturia ja pyöreän pöydän ritareita. (Nainen s. 1946)

Rakensimme majoja, perustimme oman kasvimaan metsän reunaan, teimme retkiä metsään, tallasimme labyrintin horsmien keskelle. (Nainen s. 1964)

Tykkäsin lapsena kuljeskella yksin metsässä, minulla oli siellä ison kuusen juurilla kiva leikkikoti, kuusen juuret rajasivat huoneet. Hevonhierakasta sai hyvää kahvia ja voikukan kukista voita, kävyt olivat lehmiä ja lampaita. (Nainen s. 1948)

Keräsimme myös lähimetsästä käpyjä, sammalta, neulasia ja pieniä tikkuja; niistä teimme eläimiä ja joskus ihmisiäkin. (Nainen s. 1947)

Joskus rakennettiin majaa metsään. Talvella rakennettiin lumimajoja ja leikittiin niissä kotia. (Nainen s. 1987)

Rakensimme kesällä myös paljon majoja ja leikimme metsässä kotia. (Nainen s. 1990)

Leikimme metsässä myös Taru Sormusten Herrasta -leikkejä. Jossain vaiheessa aloimme tehdä siskoni kanssa ensin omia näytelmiä ja sitten omia elokuvia, jotka kuvasimme ja editoimme iMoviella. Elokuvat muuttuivat koko ajan kunnianhimoisemmiksi ja pidemmiksi. Aluksi teimme omia versioita esimerkiksi Tarzanista ja Harry Potterista Teimme Harry Potter aiheisia paperinukkeja, mutta monia muitakin oli. Yhteensä niitä on varmaan satoja. Aluksi leikimme Harry Potteria barbeilla, mutta mielikuvitus oli siinä aika äärirajoilla, kun yritti kuvitella prinsessamekkoisen ja blondin barbien, jolla oli kukikas kangasnenäliina viittana, olevan Harry Potter. (Nainen s. 1999)

Myöhemmin fantasia-aiheiset roolileikit olivat suosittuja ja olimme esimerkiksi haltijoita ja ihmissusia. Näitä leikkejä tuli leikittyä vain ulkona, metsässä. Koulussa leikimme erilaisia roolileikkejä, kaivoimme lumitunneleita ja pelasimme ulkopelejä. Uusien kirjojen myötä esim. Nälkäpeliin, Harry Potteriin ja Percy Jacksoniin liittyvät leikit tulivat suosituiksi. (Nainen s. 2002)

Leikimme usein jonkinlaisia seikkailu/
selviytymisleikkejä, kuten että meitä jahtaa joku
paha noita ja meidän pitää päästä karkuun.
Näihin leikkeihin liittyi vahvasti pihallamme
kasvava suuri puu, johon kiipeilimme pahiksia
turvaan. (Nainen s. 1996)

Keksimme myös oman leikin nimeltään peikko
Pöö. Syksyllä kun talkkari oli koonnut pudonneet
lehdet kasaan yksi meistä peitettiin lehtien alle,
näkyviin jäi vain pieni osa lapasta jota muut
lapset sitten ”luulivat” sieneksi metsässä. Kun sen
yritti poimia tulikin peikko esiin huutaen Pöö!
ja alkoi hurja jahti. Se jonka peikko sai kiinni sai
seuraavaksi olla peikkona. (Nainen s. 1970)

Joskus leikittiin pihalla mielikuvitus-kotileikkejä:
”ruokaa” laitettiin mutavellistä ja marjoista ja
lehdistä, ja rakennettiin majoja. Usein näissäkin
leikeissä oli joku jännitysaspekti mukana eli esim.
että on myrsky tulossa ja pitää tehdä hyvä maja
suojaksi ja haalia sinne ruokaa. (Nainen s. 1980)

Lelumaniaa

1980–90 lukuja kuvaavat hyvin sanat lelumania ja brändäys. Amerikkalaiset ja aasialaiset lelu- ja pelibrändit valtasivat lelumarkkinoita niin, että Barbiet, He-Manit ja elektroniikkapelit viihtyivät lähes jokaisen lapsen käsittelyssä. Samaan aikaan taivaskanavat tykittivät animaatio- ja viihdesarjoja. Kun himottavia leluja ja merkkituotteita oli tarjolla, tuli lapsista yhä vahvemmin brändien kuluttajia. Muistot kuvaavat lelurunsautta ja lelubrändien merkityksiä 1980–1990-lukujen lapsuudessa.

Minulla oli paljon action figureita joihin käytin käytännössä kaikki taskurahani. Nämä liittyivät usein fanittelemiini piirrossarjoihin kuten Teenage Mutant Ninja Turtles ja Prätkähiiret. Mutta toki jotkut olivat vain hienon näköisiä. Minä halusin ne kaikki, ja petyin aina kun kokoelmani ei ollut koskaan täydellinen. Pikkuveljeni kanssa leikittiin näillä sitten kun hän oli kyllin vanha, että uskoin niitä hänenkin leikittäväkseen. Lisäksi meillä oli Legoja, ja joskus pakotin äitini niitä järjestelemään kanssani. Myöhemmällä 90-luvulla minussa alkoi elokuvien katselu- ja keräilyinto mikä ei ole vielä kukaan laantunut. Silloin aloin ensi kertaa haalia silloisella VHS:llä leffoja, jotka sittemmin syrjäyttivät kaikki muut kiinnostukseni. Tai no, ne ja sarjakuvat, joita tuohon aikaan julkaistiin kuukausittain paljon, ja joita keräilin myös. (Mies s. 1987)

80-luvun puolenvälin paikkeilla television ns. taivaskanavilla alkoi näkyä poikien toimintalelujen ympärille (ja markkinoimiseksi) tehtyjä piirrossarjoja, jotka iskivät lujaa, vaikkei niistä tekstityksen puutteen takia ihan hirveästi ymmärtänyt. Toiminta oli kuitenkin kaiken keskiössä ja se riitti pitämään otteessaan. Pian myös Suomessa piirrossarjojen hahmot ilmestyivät kauppojen hyllyille lelumuodoissa, ja niitähän piti saada. He-Man/Masters of the Universe, Transformers ja G.I. Joe/Action Force olivat ne kaikista kovimmat. Näillä leluilla tuli leikittyä paljon niin kotosalla kuin ystävien luona. (Mies s. 1978)

Meillä oli legoja, pikkuautoja, barbeja, muovailuvahaa ja kaikenlaisia rakennuspalikoita ja -tikkuja. Lempileluni taisi olla lego-leikkipuisto, joka oli vain minun, kun taas loput legot olivat veljeni. Varmaan jokin oikein erikoinen barbie on ollut toivelistallani joskus, mutta äkkiä meiltä unohtuivat ne lelut mitä emme saaneet. Paras leikki oli se, kun äiti teki meille pahvilaatikoista Ritari Ässä -Autot, laittoi tunnusmusiikin soimaan ja me käännelimme autojemme ratteja hurjasti! (Nainen s. 1986)

Minulla oli todella paljon leluja lapsena. Suurimmat suosikkini olivat ehdottomasti barbit, joita ihan jopa keräsin! Minulla oli paljon myös poneja. Rakastin myös pehmoleluja, joista yltiömäinen suosikkini oli isovanhemmiltani 4-vuotis syntymäpäivä lahjaksi saatu valkoinen pehmolelu koira nimeltä Pentu. Hänen nenästään kun painoi se päästi koiramaisen vinkumisen ja voi ylpeästi sanoa että 25 vuotta myöhemmin vaikka patterit ovat jo loppuneet Pentu on edelleen yöpöydälläni. Kohtelin aina kaikkia leluja suurella rakkaudella ja pitelin niitä kuin kukkaa kämmenellä, joten minulla on monet leluni vielä hyvässä kunnossa säilyneinä omille lapsilleni. Yksi lempi barbeistani pääsi kakun koristeeksi häihini ja 3 vuotta häideni jälkeen on koristeena kirjahyllyssäni. Barbeista ylpein taisin olla Emma Bunton barbistani ja Britney Spears barbistani. Yksi suurin suosikkini oli lapsena myös Pocahontas barbini koska se oli lapsena lempi prinsessani ja muistan saaneeni sen joululahjaksi. (Nainen s. 1990)

Leluja oli ihan hirveästi. Liikaakin. Lempileluni vaihteli. Myöhemmin ala-asteikäisenä se oli pitkään pehmokettu nimeltä Keijo. Muita en oikein muista.

Veljeni prätkähiiren olisin halunnut. Ja kaikki prätkähiiret. Tykkäsin enemmän poikien leluista joita en saanut, mutta leikin veljeni leluilla. Sain onneksi kaikki veljen lahjaksi saamat pienoismallit koska häntä ei kiinnostanut ja siihen aikaan ne ilmeisesti olivat yleisiä lahjoja kaverisynttäreillä. (Nainen s. 1986)

Leluja löytyi ihan mukavasti laidasta laitaan. Oli useita erilaisia Barbie nukkeja ja upeita Barbie hevosta. Rakkain lelumuisto on edesmenneeltä mummolta saamani upea toiminnallinen Barbie hevonen joululahjaksi. En koskaan uskonut saavani niin upeaa leikkihevosta. Tamagotchien tultua, nekin olivat aivan ihana juttu. Ja tietysti Pokemonit. Monelta kaverilta löytyi ihania vanhempia kennerin pet shop eläimiä ja niille kuuluvia tavaroita, niistä haaveilin aina, mutta en koskaan saanut niitä. Samoin toivoin aina My little pony G1 sarjan jouluponia. Ei tullut sitäkään. (Nainen s. 1987)

Fanihuumaa ja idolirakkautta

Lähes kaikissa meissä asuu fani. Idolin vuoksi jonotetaan konserttilippuja sateessa ja säästetään rahaa fanituotteisiin. Sankari on lapsilla usein fiktiivinen hahmo tai lelu, mutta murrosiässä idoliksi usein pääsevät todelliset elokuva-, urheilu- tai musiikkisankarit. Museon idolisalissa kurkistetaankin eri vuosikymmeninen idoleihin ja fanikulttuurikokoelmiin suurien tunteiden säestämänä. Muistot kuvastavat fanirakkautta ja idoliin kirjoja.

Hassua sanoa mutta esim. juuri Rasmus-Nalle. Saatuani sellaisia taas käsiini, kyllä tuli lämmin läikähdys Rasmuksesta moraaleineen. Ruotsalaisen Lotta-sarjan päähenkilö oli fanituksen kohde. (Nainen s. 1966)

2013 vuonna ollessani 13-vuotias lähdin ystäväni kanssa Turkuun Bruce Bringsteenin keikalle. Menimme keikkapäivänä aamulla hakemaan jonotusnumerot. Numeroni oli 237. Emme siis todellakaan olleet ensimmäisiä. Pääsimme kuitenkin ”ensimmäisessä erässä” sisään ja saimme eturivin paikat. Keikan puolivälissä Springsteen tarttui käteeni ja loppujen lopuksi olinkin parhaan ystäväni kanssa lavalla tanssimassa... MITÄ??? Vanhempi pariskunta, johon tutustuimme jonossa, sai meistä kuviakin, eli todisteitakin löytyy. Tämä oli kyllä todellinen fanigirl-moment, jonka sain kokea parhaan ystäväni kanssa. Tämä muisto ei varmaan koskaan unohdu. (Nainen s. 2000)

Miss Suomi Lola Odusoga oli mielestäni todella kaunis. Seurasin isäni jalanjäljissä urheilua, mutten kyllä fanittanut erityisesti ketään (formulat ja mäkihyppy jääneet erityisesti mieleen, sekä jääkiekko ja 95 MM-mestaruus). Sitten teininä näyttelijä Leonardo Dicaprio vei sydämeni ja Backstreet Boys ja Spice Girls soi tiuhaan mankassani. (Nainen s. 1985)

Ihan lapsuudesta en muista oliko minulla idylliä, mutta myöhemmin Prinsessa Diana oli sellainen. Keräsin kaikki mahdolliset lehtileikkeet hänestä. (Nainen s. 1969)

New Kids on the Block varmaan oli eka mitä muistan fanittaneeni todella kovaa. Prinsessa Victoria. Bon Jovi. Ayrton Senna. (Nainen s. 1981)

Ressu Redford. Häntä fanitin eskari-ikäisenä ja ala-asteen alussa. Edelleen tulee muistoja ja osaan biisit ulkoa. Halusin kylläkin myös naimisiin Tauno Palon kanssa isona :D Myöhemmin tuli Aikakone jonka kaikki levyt piti saada. Se oli kyllä vasta ala-asteen loppupuolella kun oli cd-soitin. Kaikki levyt on minulla edelleen tallessa, tein joskus koulussa esitelmänkin Aikakoneesta. Tv:stä I love Lucy ohjelma on jäänyt mieleen ja alitajuisesti varmaan vaikuttanut tyyliin, halusin olla Lucy ja ala-asteella, kun englannintunnilla piti valita itselle ”englantilainen” nimi niin olin Lucy kaikki englannintunnit. Tietenkin myös McGyver oli tajuton eikä ole tähän päivään mennessä menettänyt hohtoaan. (Nainen s. 1986)

Ukki!! Rakastin sitä yli kaiken! Esiintyjistä Herreys, Matti Nykänen Urho Kekkonen, jonka hautajaisia katsoessa itkin NIIN paljon ja Mauno Koivisto, josta olisin halunnut aviomiehen. (Nainen s. 1975)

Tärkeitä esikuvia oli mm. taitoluistelijat Laura Lepistö ja Kiira Korpi. Fanituksen kohteita olivat Robin ja Ariana Grande. (Mies s. 2003)

Ehkä Marvel-lehtiä suomeksi toimittanut Mail Man. Hänen kaikki postipalstansa luin aina huolella ja ehkä joskus jopa halusin Mail-Maniksi Mail-Manin paikalle. (Mies s. 1987)

Ensimmäinen ihailun kohde, jonka muistan, oli Barbie. Kaikissa elokuvissa Barbie oli aina niin rohkea ja ystävällinen ja pystyi puhumaan eläintenkin kanssa. Lisäksi Barbiella oli mielestäni ihanat hiukset. Olisin halunnut olla kaikin puolin samanlainen. Sitten ihailin myös Laura Ingallsia. Yhdessä vaiheessa olin ihan pihkassa Aragorniin Taru Sormusten Herrasta ja sen jälkeen tietysti Harry Potteriin. Ylipäätään monet kirjojen hahmot inspiroivat minua ja ihailin heitä ja osin myös samaistuin heihin ja he tuntuivat välillä ihan oikeilta ystäviltä. Hermionea ihailin myös ja osin samaistuin häneen tosin en uskaltanut koulussa tunneilla näyttää osaamistani samalla tavalla kuin hän vaan olin tunneilla hyvin hiljaa, koska pelkäsin että saisin muuten negatiivista huomiota. Kaikkein suurin ja selkein ihailun kohteeni oli kuitenkin J.K. Rowling. Tein hänestä kerran koulussa esitelmän ja ahmin hänen elämäkertansa. (Nainen s. 1999)

Välitunteileikit ja -puuhat

Vuodessa on 190 koulupäivää ja jokaiseen päivään mahtuu yhteensä yli tunnin verran välituntiaikaa! Välkällä kiipeillään, leikitään ikisuosikkeja kuten kirkonrottaa tai tervapataa, hypitään narua ja vaihdellaan erilaisia keräilyesineitä. Vihon muistot kertovat suomalaisen välituntikulttuurin kirjosta.

Tietyt brändit ja merkkitietoisuus lisääntyivät kouluun mennessä. Oli tärkeää olla kiinnostunut samoista asioista kuin kaverit, jotta ei jäänyt porukan ulkopuolelle. Tavarointa myös vaihdeltiin, mm. Pokemon- ja Digimon kortit, tarrat, Kinder-yllätysmunista saadut keräilylelut (pienet kilpikonna- & virtahepofiguurit) (Nainen s. 1993)

Koulussa leikimme kavereiden kanssa välituntisin maata ja muita omakeksimiä leikkejä. Talvisin rakensimme erilaisia lumilinnoja ja laskimme pulkalla kilpaa pihan mäeltä. (Nainen s. 2004)

Koulusta jäi mieleen tuo pallonheitto, ruutuhyppely, naruhyppely, myöhemmin n. 10v.ylöspäin opettelimme tyttöjen kesken pussailemaan koulun kellarissa. Meitä vanhempia nuoria oli siihen aikaan vielä kylällä ja heidän elämänsä varmaan seurattiin. (Nainen s. 1952)

Koulusta kaikkein tärkeimpiä muistoja olivat välitunnit (mm. hyppynarut joihin melkein koko luokka osallistui yhdessä), liikuntatunnit (mm. uinti viikoittain, Meilahden pururadat ja frisbee-golf-kenttä) ja matematiikan tunnit (piirsimme ruutuvihkoon hiiren taloja; kisasimme kertotaulussa toisiamme vastaan, niin että yksi nousi toisen pulpetin viereen ja oikean vastauksen nopeimmin sanonut sai edetä seuraavan pulpetin viereen, parhaat kiersivät koko luokan ympäri päihittäen kaikki muut!). (Nainen s. 1985)

Ala-asteen loppupuolella varattiin välituntivuoroja kysymällä ”voitko olla välkällä”. Kahdenkeskeiset suhteet tuli tärkeäksi, oli salaisuuksia jne. Kaverikirjat olivat tärkeitä jo ala-asteella, niiden rinnalle tuli myös slämyt joita täytettiin ahkerasti. (Nainen s. 1987)

Muistan myös, että leikimme silmämurhaajaa koko luokka isossa ringissä, joka oli hurjan hauskaa varsinkin, jos joku oli niin hyvä jäänyt, ettei kukaan millään arvannut kuka on murhaaja. Leikimme myös porukalla rikkinäistä puhelinta ja muistan nauraneeni vatsa kippuralla, kun viimeinen ihminen toisti ääneen lauseen mikä oli muuttunut täysin alkuperäisestä. Ja tietenkin kaikki välitunnit kesällä koulussa, kun leikimme isolla porukalla jalkapalloa, kentällä maata ja tervapataa. Koulun kaikki leikkitelineet muistan kanssa, kuin eilisen. Varsinkin yhden niistä, kun opin ensi kertaa roikkumaan pää alaspäin ilman käsiä. (Nainen s. 1990)

Yhteen aikaan oli myös koulussa tyttöjen kesken tapana kopitella palloa seinään, niin että palloon koskettiin vuoroin yhteen liitetyillä sormenpäillä, kädenselällä sekä peukalonpuolella että toisinpäin. Välillä piti kääntyä selin ja yrittää saada palloa lyötyä siten. Tai toisen jalan alta, päällä jne. Ruutua hypättiin, piilosta ja hippaa leikittiin sekä koulussa että kotona. (Nainen s. 1952)

Koulussa välitunneilla leikimme kavereiden kanssa jotain hahmoja, esim. prinsessoja. Talvella lumiukot ja lumilinnat olivat kova juttu. (Nainen s. 1998)

Ulkona leikkiminen esimerkiksi välitunneilla koostui perinteisistä kirkonrotista ja hipoista, mutta myös jonkun verran pallopeleistä. Talvella ulkona oltiin muun muassa kukkulan kuningasta lumikasoissa. En ollut paljoa ulkona leikkivä lapsi, tai tullut aina toimeen varsinkaan muiden poikien leikkien kanssa. (Mies s. 2000)

Sain vuosi ennen koulun alkua kiiltokuvakirjan, jonka sitten vein kouluun ollessani ensimmäisellä luokalla Uudessakaupungissa. Opettajani kirjoitti siihen runon ja laittoi kiiltokuvan. Muistan vieläkin sen runon. Toiselle luokalle mennessäni olimme jo muuttaneet Suomussalmelle. Siellä vein samaisen kirjan myös kouluuni, ja sain paljon muistorunoja ja kiiltokuvia koulukavereiltani. Koska muutimme takaisin etelään, nämä muistokirjoitukset jäivät mieleeni. (Nainen s. 1955)

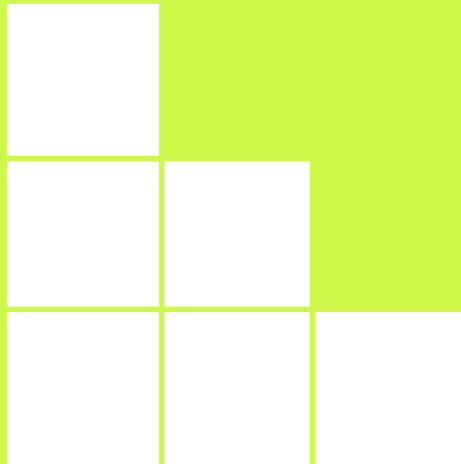
Tädiltäni sain pienet kumipallot, jonka jälkeen rakastin pallottelua. Ensin kahdella, sitten kolmella, lopuksi neljällä pallolla heitin seinään vuoron perään tietenkkin, eikä maahan saanut pudottaa. En muista kaikkia, mutta ALTA, PÄÄLTÄ, SELIN, LÄPSYT, POLVEN ALTA ym. ja itsekeksittiin lisää, kun taidot karttuivat. Olinkin aika mestari, Tampereen serkut muistelevat vieläkin. Pallotteluun sain sisareni myös mukaan. (Nainen s. 1942)

MUSEO

Muistot on poimittu museon järjestämistä Kasarin lapset -kyselystä vuodelta 2019, Ilmiömäinen lapsuus – ja Parhaat lelut ja leikit ikinä -kyselyistä vuodelta 2020, sekä Suomen somalialaisten liiton nuorten verkoston kanssa vuonna 2021 järjestetyistä ideointityöpajoista.

Lämpimät kiitokset kaikille muistelijaille!

MUSEO

museoleikki.fi

MUSEO